

IZVJEŠĆE O RAZVOJU I POTICANJU MIRENJA KAO BRŽEG I JEFTINIJEG NAČINA RJEŠAVANJA SPOROVA

Jačanje mirenja i podizanje svijesti o značaju mirenja kao brzog i jeftinog načina rješavanja sporova prioritet je reforme hrvatskog pravosuđa, te jedno od mjerila koje Republika Hrvatska treba ispuniti za zatvaranje Poglavlja 23. "Pravosuđe i ljudska prava". Pravo na pristup pravdi temeljno je ljudsko pravo, a upravo se korištenjem mirenja omogućava strankama širi pristup pravdi.

Prvi Zakon o mirenju („Narodne novine“, broj 163/03.) Republika Hrvatska donijela je 2003. godine. Isti je predstavljao pravni okvir za razvoj, ali i poticanje afirmacije mirenja kao jednog od načina rješavanja sporova. Može se sa sigurnošću kazati da je Zakon u većoj mjeri u tome i uspio. Naime, alternativni načini rješavanja sporova u njihovom modernom i suvremenom obliku i shvaćanju prije donošenja prvog Zakona o mirenju u Republici Hrvatskoj nisu imali tradiciju, odnosno o njima se vrlo malo znalo.

Od donošenja citiranog Zakona pa do njegove novele iz 2009. godine („Narodne novine“, broj 79/09.), odnosno novog Zakona o mirenju („Narodne novine“, broj 18/11.), mirenje je doživjelo veliku afirmaciju, ali se značajno razvila i svijest o njegovim prednostima u odnosu na sudski postupak kao redovan put pravne zaštite.

Vlada Republike Hrvatske prepoznala je značaj mirenja i njegove moguće pozitivne učinke u reformi pravosudnog sustava. Razvoj mirenja važan je dio „Strategije reforme pravosudnog sustava“ – strateškog dokumenata u kojem su zadane smjernice razvoja hrvatskog pravosuđa, ali i zacrtane mjere kojima će se ono učiniti bržim i učinkovitijim, odnosno modernizirati kako bi odgovorilo visokim zahtjevima suvremenog društva, posebice gospodarstva. Značaj gospodarstva za svaku je društvenu zajednicu nemjerljiv, ono je „bilo“ društva, osnovni pokretač i preduvjet svih pozitivnih promjena. Odatle izvire izniman značaj gospodarskih sporova te je tu velika šansa mirenju koje omogućuje brzo i relativno jeftino rješenje spora i nastavak poslovne suradnje. Zato je, svakako, važno spomenuti da su izrađene klauzule o mirenju u trgovačkim sporovima koje znatno olakšavaju sam postupak, kako strankama, tako i izmiriteljima.

Za razvoj mirenja značajan je i nedavno okončan projekt „PHARE 2005 - Jačanje mirenja kao alternativnog načina rješavanja sporova“ koji je odobren i financiran od strane Europske Unije. Njegov je cilj bio uspostaviti održivu strukturu i sustav za mirenje u Republici Hrvatskoj. Ovaj je projekt iznjedrio niz značajnih rezultata. Educiran je veliki broj izmiritelja, izrađena je web stranica specijalizirana za mirenja u okviru informacijskog sustava Ministarstva pravosuđa, donijet je Etički kodeks za izmiritelje, izrađena je tzv. Knjiga prakse koja predstavlja svojevrsan priručnik sudovima za provođenja postupaka mirenja i ista je distribuirana svim općinskim, županijskim, trgovačkim sudovima u RH te Visokom trgovačkom sudu RH (dakle, svim sudovima koji provode mirenje), osnovan je registar izmiritelja i akreditiranih institucija za mirenje koje vodi Ministarstvo pravosuđa. Kao najvažnije, izrađena je komunikacijska strategija kojom su razrađeni načini kako upoznati javnost s prednostima mirenja i time navesti potencijalne korisnike da mirenje koriste u što većoj mjeri. Upravo je njome predviđeno tiskanje

brošura o mirenju koje su izrađene i date na tiskanje (plaća ih Ministarstvo pravosuđa). Njima će se javnost na kratak i jednostavan način moći upoznati s postupkom mirenja, prednostima istog te s adresama i kontakt osobama institucija koje provode mirenje. Početkom travnja održati će se okrugli stol o mirenju u organizaciji Ministarstva na koji će se pozvati predstavnici svih institucija koje se bave mirenjem, ali veliki broj potencijalnih korisnika. U pripremi je radio emisija na Radio Sljemenu s temom mirenja kao brzog i jeftinog načina rješavanja sporova. Upravo je u pripremi pilot- projekt kojim će se na jednom manjem uzorku nastojati utvrditi kako suci vladaju dijagnozom konflikata, odnosno kako prepoznaju predmete pogodne za mirenje te načini upućivanja takovih predmeta sa sudova na centre za mirenje (velika mogućnost rasterećenja sudova).

Iz spomenutog PHARE projekta proizašle su i preporuke za izradu Strateške studije razvoja sustava mirenja u građanskim i trgovačkim postupcima u Republici Hrvatskoj koju je prihvatila Vlada Republike Hrvatske. Ona sadrži smjernice namijenjene uspostavi odgovarajućeg regulatornog okvira te drugih sredstava za daljnji razvoj mirenja. Njome su , između ostalog, predviđeni glavni strateški ciljevi za razvoj mirenja, ali i konkretne mjere kojima će se ti ciljevi postići. Citiranjem Strateškog studijom predviđeno je obnavljanje i daljnje moderniziranje normativnog okvira, tj. donošenje novog Zakona o mirenju. Kao što je već spomenuto, novi Zakon o mirenju Hrvatski sabor je donio na sjednici 28.siječnja 2011., a objavljen je u “ Narodnim novinama”, broj 18/2011. od 9. veljače 2011. godine. Stupio je na snagu osmi dan od dana objave, osim članaka 21. do 24. koji se odnose na mirenje u prekograničnim sporovima, a isti će stupiti na snagu danom pristupanja Republike Hrvatske Europskoj Uniji.

Bitan razlog za donošenje novog Zakona o mirenju je potpuno usklađivanje s novom Direktivom 2008/52/EC Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2008. o određenim aspektima mirenja u građanskim i trgovačkim predmetima (Službeni list Europske zajednice L 136, od 24. svibnja 2008.). Novim su Zakonom, također, dodatno potencirana osnovna načela mirenja kao što su dispozitivnost i stranačka autonomija, dobrovoljnost i konsekvencijalnost, neformalnost i povjerljivost postupka.

Osim usklađenja s pravnom stečevinom Europske Unije, novi će Zakon omogućiti daljnji razvoj i prihvaćenje mirenja kao načina rješavanja sporova te jednaku dostupnost mirenja državljanima Europske Unije i hrvatskim državljanima. Mirno rješavanje sporova postalo je politički prioritet u Europskoj Uniji, ali i civilizacijsko dostignuće svake moderne države. Novim Zakonom, ali i daljnjom afirmacijom i razvojem mirenja Republika Hrvatska će se značajno približiti europskim standardima.

Danas se u Republici Hrvatskoj mirenje provodi na sudovima (tzv. sudsko mirenje) gdje postoje posebno organizirani odjeli za mirenje, ali i izvan sudova (tzv. izvansudsko mirenje) pri Hrvatskoj gospodarskoj komori, Hrvatskoj udruzi poslodavaca, Hrvatskoj obrtničkoj komori, Hrvatskom uredu za osiguranje , Hrvatskoj udruzi za mirenje, Hrvatskom centru za mirenje u bankarstvu, Centru za mirenje pri Hrvatskoj odvjetničkoj komori. Posebno treba istaći značajnu ulogu Ureda za socijalno partnerstvo Vlade RH kao krovne institucije za razvoj i implemetaciju mirenja u radnim sporovima (kolektivnim i individualnim). U tom smislu je predložena izmjena i dopuna Zakona o parničnom postupku prema kojoj će izričito biti propisano da se mirenje može provoditi na sudovima i izvan sudova (predložena odredba čl. 186.d ZID ZPP).

Pri Ministarstvu pravosuđa djeluje Povjerenstvo za alternativno rješavanje sporova sačinjeno od predstavnika sudova , državnog odvjetništva, Ureda za socijalno partnerstvo Vlade RH te svih udruga koje se bave mirenjem. To je savjetodavno tijelo koje se redovito sastaje (u obvezi je jednom u svakom tromjesječju), koordinira razvojem mirenja te predlaže nove mjere i projekte vezano za to.